

Nr 356.

Av herr **Västberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande.

I av chefen för försvarsstaben den 1 mars innevarande år avgivet utlåtande rörande flottans fartygstyper m. m. har upptagits ett »alternativ med annan fördelning mellan flotta, kustartilleri och flygstridskrafter». Detta alternativ, som går utöver den av chefen för försvarsdepartementet till försvarsstabschefen lämnade uppgiften, har kallats »arbetshypotes».

Redan av detta förhållande framgår, att utredningen på denna punkt icke varit fullständig. »Arbetshypotesen» har utarbetats av marinmyndighet, som är mest intresserad av de föreslagna kustpansarskeppen, chefen för kustartilleriet har icke fått yttra sig om det förslag, som kallas »kustartillerialternativet». Av helt naturliga skäl har försvarsstabschefens utredning blivit ensidigt inriktad på framställande av en artillerifartygstyp, som skulle »bevara flottans slagkraft», medan utredningen om ett kustförsvar uppbyggt av lätta sjöstridskrafter, kustartilleri och flygstridskrafter — förutom givetvis liksom i övriga alternativ lantstridskrafter — blivit ofullständig och därigenom missvisande.

Rent principiellt förtjänar framhållas, att krigshistorien varken i äldre eller nyare tid ger något exempel på, att ett litet lands örlogsflotta förmått hindra en invasion. Det begränsade antal pansrade artillerifartyg, som det ligger inom ekonomisk räckvidd för vårt land att anskaffa — redan vid anskaffningen underlägsna stormakters äldre pansarfartyg — kunna icke beräknas utgöra ett hinder för en på havet överlägsen motståndares invasionsföretag. En i alla avseenden underlägsen svensk artillerifartygsflotta blir icke i tillfälle att ingripa, innan den slagits eller neutraliserats.

De av försvarsstabschefen föreslagna kustpansarskeppen representera icke en emot kostnaderna svarande försvarseffekt.

Ett kustförsvar närmast bestående av lätta sjöstridskrafter, kustartilleri och flygstridskrafter torde däremot ge ett i öppna sjön underlägset land större möjlighet att med utsikt till framgång möta ett invasionsföretag än vad en underlägsen artillerifartygsflotta erbjuder.

All krigserfarenhet har givit vid handen, att artillerifartyg äro underlägsna i strid mot i land uppställt artilleri. Den tekniska utvecklingen har dessutom genom att förläna full rörlighet åt det förut fasta kustförsvarsartilleriet givit detta strategisk och taktisk anpassningsförmåga, så att försvaret gentemot invasionsföretag och angrepp av sjöstridskrafter, som skola förbereda dessa, icke längre behöver begränsas till förut utsedda positioner utan lämpas efter krigsläget.

Flygvapnets utveckling har också ökat möjligheterna att skapa ett effektivt kustförsvar på samma gång det minskat sjöstyrkors operationsmöjligheter på vatten, som kunna överflygas.

Världskriget ger också exempel på, att ett lands kustsjöfart fördelaktigare skyddas genom kustförsvar än genom konvojerande krigsfartyg. Italien ordnade nämligen under världskriget sin kustsjöfart i skydd av minlinjer samt rörliga och fasta batterier i land.

Enär den av försvarsstabschefen verkställda utredningen i enlighet med det honom givna uppdragets formulering icke ger möjlighet att ur vare sig strategiska, organisatoriska eller ekonomiska synpunkter jämföra de i det ovanstående berörda båda alternativen, hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att en i alla avseenden fullständig utredning, berörande ovan omförmälda alternativ, måtte utföras av sakkunniga myndigheter, samt att för utförande av erforderliga undersökningar och ritningar över lavettkonstruktion och transportmedel för ett rörligt kustförsvarsartilleri måtte anvisas ett belopp av 25,000 kronor.

Stockholm den 17 maj 1938.

Mauritz Västberg.